

Fjärrvärme Guld

Tidigare insatser och planerade åtgärder

Innehållsförteckning

1. Tidigare insatser	3
1.1 Utredning om fossilbränslefri produktion	3
1.2 Värmelagring.....	3
1.3 Värmeforsk askprojekt.....	4
1.4 Klimatkompensation.....	5
1.5 Lågtempererad spillvärme från Kemira	6
2. Planerade åtgärder	7
2.1 Negativa CO ₂ utsläpp.....	7
2.2 Omställning till fossilbränslefri produktion.....	7
Bilaga 1 – Insatser från år 2015 eller tidigare	3
Odling i bottenaska	3
Metall ur slagg från F1	3
Svenska Energiaskor.....	3
Flygaska från Öresundskrafts fjärrvärmeverk	3

Ansvarig utgivare: lha05

Godkänd av: Godkänd av

Dokument-id: Dokument-id hämtas

**ÖRESUNDS
KRAFT**

1. Tidigare insatser

1.1 Utredning om fossilbränslefri produktion

För att minska Öresundskraft koldioxidutsläpp så är det viktigt att produktionen av fjärrvärme är fossilbränslefri. Under 2017 så genomfördes en utredning för att uppnå detta som granskade teknik, tillgängliga bränslen, ekonomi och tillståndsfrågor. För varje anläggning togs därefter ett förslag fram för hur övergången till fossilbränslefritt föreslogs gå till. Resultatet var att i Västhamnsverket, Filbornaverket och Åkerslundsverket är det möjligt att byta ut den fossila oljan mot bioolja efter några mindre investeringar. För Fjärrvärmecentralen Israel löper nu gällande tillstånd ut 1/1 2024 och stora reinvesteringar krävs för fortsatt drift, oavsett bränsle.

På Filbornaverket och Åkerslundsverket så är start och stödbränsle nu konverterat från Eldningsolja 1 till RME. Där med är dessa två anläggningar helt fossilbränslefria. Vidare så har ett nytt bränslesystem till Panna 4 på FC Israel byggts och provkörning av pannan är beräknad att ske under början av 2020. Bytet till RME för FC Israel beräknas vara helt klart 2021.

1.2 Värmelagring

Öresundskraft levererar årligen cirka 1 000 GWh fjärrvärme till Helsingborg och Ängelholm. Behovet av värme är större på vintern än under de varma månaderna. Därför så tar man på vintern tillvara på ångan i rökgaserna från Filbornaverket. Filbornaverket bränner restavfall vilket har en hög fuktighetshalt, vilket leder till en hög andel ånga i rökgaserna. Ångan i denna rök kan sedan användas för att skapa fjärrvärme. Tanken med värmelagring är att man kan ta tillvara på ångan även på sommaren och lagra energin så att den kan användas när behovet ökar under de kallare månaderna. Detta ökar resurseffektiviteten och kan bidra till flexibilitet i produktionen.

Värmelagring i sedimentär berggrund, vilken återfinns i Helsingborg, har inte skett tidigare så detta projekt undersöker möjligheter som tidigare ej genomförts.

Forskning och utvecklings-projektet går ut på att:

1. Bedömning av tänkbara tekniker såsom t.ex. groplager, bergrum, borrhål eller dylikt.
2. Lämplig placering inom vårt fjärrvärmenät och bedömning av var bästa geotekniska, hydrogeologiska och borrhållstekniska aspekter finns.
3. Initial design av lager och simulering av lagerfunktion.
4. Framtagning av inkopplingsförslag mellan lager och olika värmeanläggningar
5. Simulering av ekonomisk anläggningsnytta ihop med hela fjärrvärmesystemet sett över ett år.
6. Provborrhning med 2-4 hål ner till ca 120 m och termisk responstest på bergets beskaffenhet
7. Teknikutveckling av ”kollektorer” d.v.s. de rör som skall överföra värmen respektive ta upp värmen från berget.
8. Pilotinstallation av en mindre del av lagret, t.ex. om 1500 borrhål behövs för kompletta lagret så gör vi en pilotinstallation med kanske 300 borrhål först och utvärderar.
9. Storskalig design

Inkomst från Fjärrvärme Guld har använts till att, ihop med ledande experter inom Sverige, utföra punkterna ovan. I nuläget (2020) har steg 6 genomförts, det finns det fyra hål provborrade utanför Filbornaverket. Steg 7-9 är nästa steg och det är under beslut om det ska bli prioriterat eller inte.

Öresundskraft deltar även i Energiforsks program Termiska energilager. Detta program kommer fortgå till slutet av 2020. Här kan man läsa mer om samt ta del av rapporter från programmet:

<https://www.energiforsk.se/program/termiska-energilager/>

1.3 Värmeforsk askprojekt

Värmeforsk startade 2014 som ett 3-årigt program för askor. Öresundskraft hade representanter i både styrgrupp, referensgrupp och projektgrupp. Programmet bestod av över 10 mindre delprojekt, bland annat ett vid namn *”Slaggrus i markbyggnader – Etablering av en långsiktig försöksyta för slaggrus som konstruktionsmaterial”* som genomfördes av NSR. I projektet använde sig NSR av ungefär 20 000 ton slaggrus som ersättning för krossgrus i ett förstärkningslager under arbetsytor och vägar inom den nya återvinningscentralen. Centralen har utformats för att möjliggöra långsiktig uppföljning av miljöeffekterna från att använda slaggrus som konstruktionsmaterial.

Slaggrus har sedan tidigare till stor del använts för att sluttäcka deponier och i takt med att sluttäckningen minskar (på grund av minskat antal deponier i behov av sluttäckning), ökar behovet av att hitta en alternativ avsättning. Projektet syftade till att få en närmre förståelse för miljöpåverkan från att använda slaggrus som konstruktionsmaterial och därmed skapa nya avsättningsområden.

Utredningen konstaterade att ingen betydande miljöpåverkan hade skett, om än hade en viss urlakning av salter, koppar och zink skett. Dessutom identifierades ett behov av pH-balansering, då pH-värdet var högt, men en stor sänkning riskerade att snabba på urlakning av metaller, t ex antimon.

Sammantaget var slutsatsen att slaggrus fungerade väl på den utvalda platsen, men att olika platser kan vara bättre eller sämre lämpade för en sådan konstruktion. Det konstaterades även att ytterligare studier behövde utföras, där även andra aspekter som minskad behov av uttag av ändliga naturresurser samt minskad energiåtgång och utsläpp av koldioxid behöver tas i beaktande när den sammanlagda miljöpåverkan viktas ihop.

Värmeforsks askprojekt har förlängts och fortlöper till 2021. Läs mer på:

<https://www.energiforsk.se/program/askprogrammet/>

1.4 Klimatkompensation

2015 - 2017

Sedan 2015 har Öresundskraft köpt utsläppsrätter i CDM Registry genom Emerging Cooking Solutions. CDM Registry är ett FN-system för utsläppsrätter, eller så kallade CER (Certified Emission Reductions), där företag och privatpersoner har möjlighet att klimatkompensera sina utsläpp genom att köpa utsläppsrätter. Dessa utsläppsrätter kopplas till projekt världen runt, som innebär både en minskning av koldioxidutsläpp, men även förbättrade åtgärder för social hållbarhet. För att projekten ska godkännas krävs att de bidrar med minskade växthusgasutsläpp utöver vad som annars hade skett. Handeln med utsläppsrätter innebär att de som köper Fjärrvärme Guld kan redovisa noll utsläpp från sin uppvärmning.

Sedan starten har Öresundskraft köpt och annullerat fler utsläppsrätter än användningen av Fjärrvärme Guld motsvarar, vilket innebär att besparingarna av globala växthusgasutsläpp överstigit de allokerade utsläppen.

De specifika projekt som har investerats i är:

- Biogas från deponier i Kina
När organiskt avfall läggs på deponi bryts det ned och bildar metan, eller biogas som det också kallas. Detta är en växthusgas med mångdubbel påverkan jämfört med koldioxid. Genom att samla upp gasen och använda den som bränsle får man stor miljönytta genom att både minska utsläppen av metan samt att byta ut fossil naturgas mot biogas. I Kina har den tekniska kompetensen för detta saknats och i och med projektet kan gasen tas tillvara och användas för elproduktion, och därmed konkurrera ut annan elproduktion med högre miljöpåverkan. Den totala påverkan bedöms under 10 år vara besparing av 14 500 ton metanutsläpp samt ersätta 117 GWh elektricitet, vilket motsvarar en potentiell besparing av 440 000 ton CO₂-ekvivalenter.
- Solspisar i Kina
I sydvästra Henan-provinsen i Kina finns det en stor potential för solenergi. Projektet syftar på att investera i sammanlagt 48 000 soldrivna hushållsspisar som ska ersätta koleldade. Därmed byts kol ut mot sol och den bedömda minskningen av CO₂-utsläpp är drygt 90 000 ton CO₂-ekvivalenter årligen. Dessutom får befolkningen möjlighet att laga mat på ett renare och mer praktiskt sätt, utan miljö- och hälsopåverkande utsläpp. Utöver detta skapas även arbetstillfällen.
- Spisar i Zambia
Emerging Cooking Solutions arbetar med att byta ut koleldade spisar i Afrika, med start i Zambia, mot alternativ som är bättre för både miljö och hälsa, samt invånarnas privatekonomi.

2018

År 2018 så investerade Öresundskraft i programmet "Improved Cookstove Program for Zambia" via företaget South Pole.

Projektet bidrar till förbättrad hälsa och miljö i Zambia. De nya spisarna har en högre förbränningseffektivitet och effektivare värmeöverföring vilket innebär att den kräver mindre bränsle. Detta innebär en fördel både för invånarna i Zambia, då de spar bränslekostnader, och för miljön då färre träd fälls vilket leder till hälsosammare ekosystemen. Hittills har 50 000 spisar installerats vilket har lett till nya arbetstillfällen för lokalbefolkningen och det har sparat över 41 000 ton koldioxid från att släppas ut.

2019

Det är ännu inte bestämt vilket projekt Öresundskraft ska investera i för 2019 års inkomst från Fjärrvärme Guld men nytt är att även fråga efter projekt som resulterar i koldioxidupptagning och därmed negativa utsläpp.

1.5 Lågtempererad spillvärme från Kemira

I dagsläget levererar Kemira spillvärme till Öresundskrafts fjärrvärmenät, vilket tar tillvara på värmeresurser som annars hade gått till spillo och behovet av resurser och bränsle minskar därmed.

Kemira identifierade att det finns betydande potential i annan överskottsenergi i deras processer men att den idag inte har tillräckligt hög temperatur för att levereras som fjärrvärme. Denna överskottsenergi släpps idag ut antingen i Öresund eller till luft och går därmed till spillo.

Projektet gick ut på att Öresundskraft, Kemira och extern konsult hjälp tillsammans skulle göra designförslag och bedömning av olika processförslag för att uppgradera denna överskottsenergi till fjärrvärmekvalitet. Olika alternativa tekniker som värmepumpar och rökgasåtervinning skulle ha analyserats.

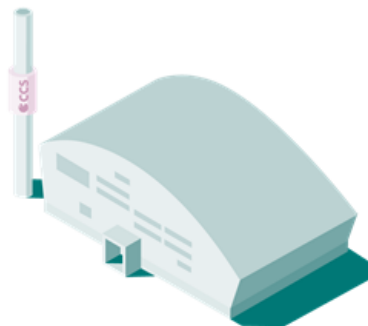
Projektet hade en potential mellan 20-40 MW och skulle därmed utnyttja värme som annars går till spillo och minska resursanvändning eller bränsle vid annan fjärrvärmeproduktion.

På grund av ett internationellt koncernbeslut så flyttades en del av Kemiras produktion och projektet lades ner.

2. Planerade åtgärder

2.1 Negativa CO₂ utsläpp

En stor del av inkomster från Fjärrvärme Guld kommer framöver gå till att utreda möjligheterna för att uppnå negativa CO₂ utsläpp genom en metod som kallas avskiljning och lagring av koldioxid, CCS (Carbon Capture and Storage). Metoden går alltså ut på att koldioxid avskiljs från rögaserna vid stora utsläppskällor, så kallade punktutsläpp. Koldioxiden komprimeras sedan och transporteras till lämplig lagringsplats. Lagringen sker oftast i geologiska formationer djupt ner i marken, till exempel i en porös berggrund med en tät, stabil berggrund ovanpå. Detta gör att koldioxiden stannar i den porösa berggrunden utan att påverka omgivande miljö. Även om det pågår forskning för att hitta lagringsmöjligheter i Sverige så är det troligast att lagring kommer ske i Norge.

Öresundskraft har som en ambition att senast år 2025 ha en fullskalig anläggning i drift för koldioxidavskiljning. Detta både för att uppfylla klimatmålen Helsingborg Stad har satt men även för att skapa en ny affärsmöjlighet i CO₂ avskiljning. Placeringen för anläggningen för koldioxidavskiljnings utreds för Filbornaverket.

Projektet är i det första stadiet, förstudiefasen, så i slutet av 2020 så ska en rapport presenteras som bland annat besvarar frågor om forskning och utveckling, teknikkonceptutveckling och affärsmodeller.

2.2 Omställning till fossilbränslefri produktion

Under 2021 så fortsätter arbetet med att byta ut start- och stödbränsle till det fossilfria bränslet RME. Under våren 2021 så utförs ombyggnationen och konverteringen för Västhamnsverket. Detta beräknas vara klart hösten 2021 och därefter kan både Västhamnsverket och FC Israel ha en 100% fossilbränslefri produktion.

Med innovation, nytänkande och bra service gör vi allt för att våra kunder ska få en enkel och behaglig energitillvaro. Vi erbjuder smarta produkter, smarta val. Enkla fakturor, enkla svar. Allt i samklang med vår vision om att erbjuda bra, effektiva och hållbara lösningar för en bättre värld.

Bilaga 1 – Insatser från år 2015 eller tidigare

Odling i bottenaska

Ett tre-årigt projekt tillsammans med Thorleif Bramryd på Lunds Universitet, Campus Helsingborg. Försöket har studerat hur olika asksubstrat har för effekter på närings och tungmetallupptag i engelskt rajgräs (vanligt förekommande i gräsmattor). Odling har gjorts i krukor med vanlig planteringsjord uppblandad med viss del aska (25% samt 12,5%) från våra olika produktionsanläggningar. Totalt har 8 olika substrat används (inkl. ren planteringsjord), de olika substraten är två olika inblandningar av färsk flygaska från Filbornaverket, färsk flygaska från Åkerslundsverket, färsk flygaska från Västhamnsverket, åldrad flygaska från SYSAV samt slagggrus från Filbornaverket och Åkerslundsverket.

Metall ur slagg från F1

Pilotprojekt, 2014-2016. Sponsrades av Öresundskraft och drevs av Kaabs.

Svenska Energiaskor

Svenska Energiaskor är ett tidigare branschorgan för miljöriktig hantering av askor från energiproduktion, med mål att askorna i så stor utsträckning som möjligt ska återanvändas. De arbetade med påverkansarbete på politiker, myndigheter och användare av askor, bidrog till kunskapsuppbyggnad samt verkar för att storskaliga projekt skulle komma till stånd.

Svenska Energiaskor ägdes av 10 energiföretag, varav Öresundskraft är ett av dem. Sedan årsskiftet 2016/2017 ingår de som en del av Energiföretagen Sverige.

Flygaska från Öresundskrafts fjärrvärmeverk

Under 2014 utfördes en studie gemensamt med Ekobalans, där även Kemira deltog, för att kolla på askorna från Öresundskrafts fjärrvärmeverk. Vid tidpunkten definierades all aska som farligt avfall som inte fick läggas på deponi för farligt avfall. Istället fraktades de till Langöya i Norge för säkrad långtidslagring, vilket innebar miljöpåverkan i och med transporten.

Utredningen konstaterade att viss del av askan låg strax under gränsvärdet för farligt avfall, medan andra delar understeg dem. Av de undersökta askorna var det endast pannaskan från Filbornaverket som fortsatt krävde säkrad långtidslagring. Det konstaterades dock att viss aska även i fortsättningen kan skickas till Langöya på grund av försiktighetsprincipen.

I dagsläget skickas flygaskan inte enbart till Norge, utan även till Heljestorp i Vänersborg. Detta innebär minskade transporter. Kemira har även ansökt om att få skicka aska med båt via sin hamn i Helsingborg och vid beviljande har även Öresundskraft möjlighet att transportera askan med båt istället för med lastbil. Detta innebär minskad miljöpåverkan.